

شیوه های فرزند پروری

(قسمت اول)

برای والدینی که شب و روز به فکر فرزندان و آینده شان هستند، کمتر چیزی به اندازه تربیت بچه ها و به عبارت علمی تر فرزندپروری، اهمیت و اولویت پیدا می کند. در این متن کوتاه، نگاهی می اندازیم به انواع فرزندپروری و پیامدهای آن. شیوه های فرزندپروری شامل دو معیار اصلی هستند: محبت و کنترل والدین. کنترل میزان سفت و سخت بودن قواعد و توقع والدین از فرزندانشان است. محبت نیز شامل صمیمیت، علاقه، مهربانی و عاطفه والدین است. بر اساس این دو شاخص مهم، شیوه های فرزند پروری به سه گروه اصلی تقسیم می شوند:

شیوه سهل گیرانه، شیوه مستبدانه و شیوه مقتدرانه





والدین سهل گیر

این والدین از یک سو به صورتی افراطی نسبت به کودکان خود پذیرش داشته و به توقعات آنها پاسخ می دهند و از سوی دیگر، توقعی از کودکان خود نداشته و نسبت به آموزش رفتارهای اجتماعی به فرزند خود سهل انگار هستند. در این خانواده ها نظم، ترتیب و قانون کمی حکمفرماست و پایبندی اعضا به قوانین و آداب و رسوم اجتماعی بسیار کم است و هر کس هر کاری که بخواهد می تواند انجام دهد. خواسته های فرزندان در اولویت است و هرچه بچه بخواهد در اختیارش می گذارند، محدودیت ها و نظارت بر فرزندان کم است، زود تسلیم نظرات فرزندان می شوند و نه گفتن برای والدین سخت است.

والدین مستبد

این والدین قوانین خود را به صورت انعطاف ناپذیری تحمیل می کنند. از نظر تربیتی خشن و تنبیه گر هستند. با رفتار بد مقابله می کنند و کودک بد رفتار را تنبیه می کنند. آنها محبت و صمیمیت کمی نسبت به کودکان خود ابراز می کنند. این والدین خواسته های فرزندان را در نظر نمی گیرند و عقایدشان را جویا نمی شوند. اولویت با خواسته های والدین هست و اکثرا نه می گویند. آنها برای فرزندان شان حریم خصوصی ندارند، قوانین سختگیرانه دارند و اجازه مستقل شدن به فرزندان را نمی دهند و نظم آهنین دارند.

والدینی که این الگوی فرزندپروری را دارند به فرزندان خود استقلال و آزادی فکری می دهند و آنها را تشویق می کنند و نوعی محدودیت و کنترل را نیز بر آنها اعمال می دارند. در خانواده هایی با والدین مقتدر، اظهار نظرها و ارتباط اخلاقی وسیع در تعامل کودک و والدین وجود دارد و گرمی و صمیمیت نسبت به کودک در سطح بالایی قرار دارد. در این خانواده ها قوانینی وجود دارد که با مشارکت فرزندان تنظیم شده است، هم والدین و هم فرزندان به آنها احترام می گذارند و در عین حال در اجرای قوانین انعطاف پذیری وجود دارد. والدین قاطع و اطمینان بخش علاوه بر عهده دار شدن نقش پدر و مادری، مسئولیت تربیت فرزندان را نیز تقبل می کنند و همواره سعی دارند که با کسب آگاهی های تربیتی بیشتر به شیوه های گوناگون این کار را انجام دهند.





تأثیر رفتارهای آسان گیرانه و سخت گیرانه بر فرزندان

- سخت گیری ممکن است باعث شکل گیری رفتارهای زیر شود

ممکن است بچه خجالتی شود

حرف گوش نکند

پرخاشگر بشود

بیش از حد به والدین وابسته باشد

مشکلات تحصیلی پیدا کند

اجتماعی بار نیاید

پنهان کار شود

اعتماد به نفس اش کم شود

دست به کارهای خطرناک بزند مثل فرار از خانه، دعوا و زد و خورد با دیگران

و.....



- آسان گیری ممکن است باعث

شکل گیری رفتارهای زیر شود

ممکن است بچه لوس شود

فکر کند همه خواسته هایش باید عملی شود

پر توقع شود

قدرت تحمل فشارها و سختی های زندگی در او کم شود

احتمال شکل گیری رفتارهای پر خطر در او بیشتر شود

حل مشکلات زندگی برایش سخت شود

مسئولیت پذیر بار نیاید

در دوست یابی مشکل پیدا کند

الهه دل آذر

دکتری روانشناسی بالینی

منابع:

فرزندپروری (راهنمای آموزش به والدین)، دکتر الهه میرزایی
فرزندپروری (چگونه کودکم را تربیت کنم؟)، دکتر فریبا عربگل

مرکز مشاوره و سبک زندگی